

Statenmededeling

Onderwerp

Afhandeling motie: benut de Brabantse GGD'en voor drie gezonde levensjaren erbij

Aan Provinciale Staten van Noord-Brabant,

Kennisnemen van

- De wijze waarop het college uitvoering geeft aan [motie 148a-2025](#) 'Benut de Brabantse GGD'en voor drie gezonde levensjaren erbij'.
- De keuze van het college om gezondheid structureel te versterken via provinciaal beleid en gebiedsontwikkeling.
- De beperkte mogelijkheden om gezondheid mee te wegen binnen de wettelijke kaders voor vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH).

Aanleiding

Met deze Statenmededeling informeren wij u over de wijze waarop Gedeputeerde Staten uitvoering geven aan de motie 'Benut de Brabantse GGD'en voor drie gezonde levensjaren erbij'. Wij onderschrijven de ambitie om gezondheidswinst te realiseren en zetten ons hier als provincie actief voor in. Tegelijkertijd vinden wij het belangrijk helder aan te geven welke mogelijkheden het huidige wettelijke en bestuurlijke kader biedt, in het bijzonder binnen vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH).

In de afgelopen periode heeft ons college samen met de Brabantse GGD'en en interne betrokkenen verkend hoe uitvoering kan worden gegeven aan de motie. Daarbij is nadrukkelijk gekeken naar de mogelijkheden en beperkingen binnen het huidige wettelijke en bestuurlijke kader, in het bijzonder bij vergunningverlening onder de Omgevingswet.

De gesprekken hebben duidelijk gemaakt dat gezondheidkundige expertise vooral meerwaarde heeft in de vroege fasen van beleids- en gebiedsontwikkeling en daar effectief en juridisch houdbaar kan worden ingezet.

Datum

1 juni 2026

Documentnummer

GS: 6317569

PS: 6336405

Programma

Kwaliteit Openbaar Bestuur

Bevoegdheid

- Gedeputeerde Staten voeren de motie uit binnen de geldende wet- en regelgeving, waaronder de Omgevingswet en de bijbehorende systematiek voor vergunningverlening.
- Het college kan gezondheid vooral meewegen wanneer gezondheidsdoelen en -criteria vooraf beleidsmatig en juridisch zijn verankerd in provinciale instrumenten.
- Binnen vergunningverlening geldt het legaliteitsprincipe: aanvragen worden getoetst aan bestaande normen en wettelijke kaders.

Datum

1 juni 2026

Documentnummer

GS : 63175692

PS : 6336405

Rollen en belangen

- De provincie stuurt op een gezonde leefomgeving via beleid, gebiedsontwikkeling, milieu-instrumenten en vergunningverlening. Daarbij maakt het college integrale afwegingen en bewaakt het de juridische houdbaarheid van besluiten.
- De GGD'en beschikken over gezaghebbende expertise op het gebied van publieke gezondheid en gezondheidsrisico's in de leefomgeving. Deze expertise is vooral van waarde bij beleidsvorming en ruimtelijke ontwikkelingen.
- Gemeenten beschikken via het omgevingsplan over een belangrijk instrument om gezondheid concreet te verankeren in ruimtelijke keuzes en gebiedsontwikkeling. Zij werken hierin nauw samen met de GGD'en.
- Provincie, gemeenten en GGD'en delen dezelfde ambitie: een gezonde leefomgeving realiseren die bijdraagt aan meer gezonde levensjaren voor Brabanders.

Kernboodschap

1. Het college werkt structureel aan een gezonde leefomgeving voor Brabanders

De provincie Noord-Brabant zet zich breed in voor een gezonde leefomgeving.

Het college doet dit onder meer via:

- Het beperken van gezondheidsrisico's door beleid te voeren op het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen;
- Het aanpakken van gezondheidsrisico's nabij geitenhouderijen;
- Het ontwikkelen van een expertisecentrum voor QVS en post-COVID, gericht op kennisontwikkeling en de ondersteuning van inwoners.

Daarnaast werkt de provincie via het milieu- en omgevingsbeleid aan een betere luchtkwaliteit en minder geluidshinder. Samen met 33 gemeenten voegt het college daad bij het woord via de uitvoering van het Schone Lucht Akkoord. Deze inzet draagt direct bij aan de gezondheid van alle Brabanders.

2. Gezondheidsaspecten kunnen vooral effectief worden geïntegreerd binnen de gemeentelijke gebiedsgerichte aanpak

Gezondheidsaspecten kunnen vooral effectief worden geïntegreerd binnen de gemeentelijke gebiedsgerichte aanpak. Gemeenten beschikken over het omgevingsplan en zijn veelal het bevoegd gezag voor vergunningverlening. Daardoor ligt ook de meest directe samenwerking met de GGD op lokaal niveau.

De GGD'en zijn georganiseerd als gemeentelijke gezondheidsdiensten en werken nauw samen met gemeenten. Met name bij de voorbereiding van gemeentelijk beleid, gebiedsontwikkelingen en omgevingsplannen kunnen zij hun expertise effectief inzetten. In deze fase kunnen gezondheidsaspecten worden vertaald naar concrete en juridisch houdbare keuzes.

Het initiatief voor:

- het betrekken van gezondheidskennis;
- het organiseren van samenwerking met de GGD;
- en het vormgeven van een gebiedsgerichte aanpak,

ligt daarom primair bij gemeenten, in samenwerking met de GGD. De provincie ondersteunt gemeenten en GGD'en bij het versterken van een gezonde leefomgeving via beleid, kennisdeling en samenwerking. Binnen individuele vergunningprocedures is de ruimte voor aanvullende gezondheidsafwegingen echter beperkt door de wettelijke kaders.

3. Binnen vergunningverlening is de ruimte beperkt om gezondheid als zelfstandig criterium mee te wegen

Vergunningverlening onder de Omgevingswet is juridisch sterk gebonden aan bestaande regels. Een aanvraag voldoet wel of niet aan de geldende normen. De ruimte om besluiten te nemen op basis van gezondheidsafwegingen die niet vooraf in wet- of regelgeving zijn vastgelegd, is daardoor beperkt. Alleen wanneer gezondheidscriteria vooraf juridisch zijn verankerd, kunnen worden betrokken bij de beoordeling.

Dit betekent concreet dat:

- gezondheidsadviezen zonder juridische grondslag niet als zelfstandige weigeringsgrond kunnen worden gebruikt;
- toepassing daarvan leidt tot juridische kwetsbaarheid en procedures;
- besluiten die hierop zijn gebaseerd naar verwachting geen stand houden bij de Raad van State;
- inzet op niet-juridisch geborgde adviezen daardoor contraproductief kan uitpakken.

Datum

1 juni 2026

Documentnummer

GS : 63175692

PS : 6336405

4. Het college betreft gezondheid vroegtijdig bij beleids- en gebiedsontwikkeling

Het college kiest ervoor gezondheidsaspecten in een vroeg stadium te betrekken bij beleidsontwikkeling, onder meer in het kader van de Omgevingsvisie. Daarbij worden de GGD'en actief betrokken, zodat gezondheidsbelangen tijdig kunnen worden meegewogen bij juridisch houdbare beleidskeuzes. Deze werkwijze maakt reeds geruime tijd onderdeel uit van de bestuurlijke en ambtelijke praktijk. Hierbij wordt onder meer gebruikgemaakt van de inzichten uit het [onderzoeksrapport](#) 'Gezondheid en Omgevingswet' van KokxDeVoogd. Daarnaast vindt op structurele basis bestuurlijk en ambtelijk overleg plaats met de GGD'en.

Datum

1 juni 2026

Documentnummer

GS : 63175692

PS : 6336405

5. Het college kiest voor een effectieve en juridisch houdbare aanpak

Het college zet zich actief in voor een gezonde leefomgeving, maar constateert dat de grootste mogelijkheden daarvoor liggen in beleid en gebiedsontwikkeling en minder in individuele vergunningprocedures onder de Omgevingswet.

Consequenties

De provincie blijft zich inzetten voor een gezonde leefomgeving binnen de grenzen van haar bevoegdheden en met aandacht voor een zorgvuldige en juridisch houdbare uitvoering.

Gedeputeerde Staten delen de ambitie om gezondheidswinst te realiseren en zetten zich hier actief voor in. Tegelijkertijd constateert het college dat:

- directe advisering door de GGD bij provinciale vergunningverlening juridisch, bestuurlijk en praktisch beperkt mogelijk is;
- het legaliteitsbeginsel leidend is en gezondheidsadviezen zonder juridische basis bij de rechter waarschijnlijk geen stand houden;
- de grootste meerwaarde ligt in vroegtijdige beleidsvorming en gebiedsgerichte samenwerking, vooral binnen het gemeentelijk domein.

Europese en internationale zaken

-

Communicatie

Met deze Statenmededeling informeert het college Provinciale Staten over de uitvoering van de motie. Daarnaast blijft het college in gesprek met gemeenten en GGD'en over gezondheidsaspecten bij beleids- en gebiedsontwikkeling.

Datum

1 juni 2026

Documentnummer

GS : 63175692

PS : 6336405

Vervolg

-

Bijlage

-

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant,

de voorzitter,

de secretaris,

mr. I.R. Adema

drs. G.H.E. Derks MPA